

Hälsoundersökning och bedömning av tandhälsa för barn och unga placerade utanför egna hemmet

Samverkansrutin för tvärprofessionellt samarbete

Beslutad av SLG 2014-08-29

Reviderad 2015-01, 2015-12-01, 2017-06-09, 2018-02, 2019-10

Beslutad av LGVO 2019-11-22

Gemensam samverkansrutin

Detta dokument avser en länsgemensam samverkansrutin om tvärprofessionellt samarbete mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård inklusive tandvård. Samverkansrutinen beskriver även tillvägagångssättet för hur samverkan ska ske när ett barn/en ungdom är i behov av en hälsoundersökning och bedömning av tandhälsa i samband med placering utanför det egna hemmet.

Samverkansrutinen mellan Region Östergötland och kommunerna i Östergötland syftar till att tydliggöra varje parts uppgift i samband med samverkan om barns hälsa samt inför hälsoundersökning av barnet/ungdomen i samband med placering utanför hemmet. Även barnets/ungdomens tandhälsa inkluderas i denna samverkansrutin.

Samverkansrutinen är framarbetad i en tvärprofessionell arbetsgrupp bestående av representanter från både kommunerna och Regionen. Samverkansrutinen bygger på det dokumentationsstöd som BBIC¹ erbjuder i samband med samverkan. Inför uppdateringen av versionen har synpunkter från verksamheterna inhämtats och beaktats.

¹ BBIC – En nationell enhetlig struktur för handläggning, genomförande och uppföljning inom den sociala barn- och ungdomsvården i Sverige.

1 Innehåll

2	Bakgrund	4
2.1	Avgränsning	4
3	Konsultation kring barnets hälsa	4
3.1	Konsultation med BVC och elevhälsa.....	5
3.2	Konsultation med barnets pågående vårdkontakter.....	5
3.3	Konsultation med tandvården.....	5
4	Hälsoundersökning	6
4.1	Inför hälsoundersökningen	6
4.1.1	Socialtjänstens bedömning av barnets behov av hälsoundersökning	6
4.1.2	Samtycke, samråd och planering inför hälsoundersökningen med barnets vårdnadshavare och med barnet.....	6
4.1.3	Socialtjänstens begäran om hälsoundersökning	6
4.1.4	Inhämtande av bakgrundsmaterial.....	8
4.1.5	Samråd utredande socialsekreterare – undersökande läkare	9
4.2	Genomförande av hälsoundersökning	9
4.2.1	Förutsättningar.....	9
4.2.2	Anamnes.....	9
4.2.3	Klinisk undersökning och utlåtande	10
4.2.4	Uppföljning	10
4.3	Kostnad för hälsoundersökning.....	10
4.4	Registrering	10
5	Bedömning av tandhälsa.....	11
5.1	Allmän information om tandvårdens undersökningar av barn	11
5.2	Inför bedömning av tandhälsa	11
5.2.1	Socialtjänstens bedömning av barnets behov av ett utlåtande av tandhälsan.....	11
5.2.2	Samtycke, samråd och planering inför bedömning av tandhälsa med barnets vårdnadshavare och med barnet.....	12
5.2.3	Socialtjänstens begäran av utlåtande av tandhälsan	12
5.2.4	Inhämtande av bakgrundsmaterial.....	12
5.2.5	Samråd utredande socialsekreterare – patientansvarig tandläkare	12
5.3	Genomförande av undersökning.....	12
5.3.1	Förutsättningar.....	12
5.4	Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning	13
5.4.1	Vad som ska framgå av bedömningen.....	13
5.4.2	Uppföljning	13
5.5	Kostnad för bedömning av tandhälsa	13
6	Uppföljning och revidering.....	13
7	Länkar	14
8	Bilagor	14

2 Bakgrund

Socialtjänst och hälso- och sjukvård har ett ansvar för att samverka kring barn som far illa enligt 5 kap 1a § SoL och 2f § HSL. Sedan den 1 januari 2013 är socialnämndens ansvar för de placerade barnens hälsa förtydligt i socialtjänstlagen (SoL). Socialnämnden ska enligt 6 kap. 7 § 3 p SoL verka för att barn som bor i familjehem, jourhem, annat enskilt hem eller hem för vård eller boende (HVB) får den hälso- och sjukvård de behöver. Samverkan kring barn och unga är särskilt viktigt när: ett barn/en ungdom utreds inom socialtjänsten, barnet/ungdomen får insatser inom socialtjänstens öppenvård eller barnet/ungdomen är placerat utanför hemmet.

Barn och unga som placeras utanför hemmet, i familjehem, HVB eller stödboende, är som grupp överrepresenterade när det gäller hälsoproblem av både fysisk och psykisk karaktär. Barn som växer upp i samhällsvård har också brister i sitt vaccinationsskydd och de har inte deltagit i samma utsträckning som andra barn vid de kontroller som erbjuds inom barnhälsovård och elevhälsa².

Syftet med att låta barn/ungdomar hälsoundersökas inför placering är att upptäcka aktuella och tidigare försummade hälso- och sjukvårdsbehov som barnet/ungdomen kan ha. Hälsoundersökningen ger underlag för åtgärder och fortsatt uppföljning. Vad som framkommer av hälsoundersökningen ger också barnets/ungdomens nya omsorgspersoner (familjehemsföräldrar, personal på HVB/stödboende) en ökad möjlighet att hjälpa barnet/ungdomen till en bättre hälsa.

I samband med revideringen av BBIC i oktober 2015 tillkom konsultationsstöd för att underlätta samverkan mellan socialtjänsten och BVC, elevhälsa, hälso- och sjukvård samt tandvården i utredningar. Syftet är att uppmärksamma hälsobehov hos de barn/ungdomar som socialtjänsten möter.

En ny föreskrift och allmänt råd, HSLF-FS 2019:19, om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet beslutades i augusti 2019 och börjar gälla från och med 1 januari 2020.

2.1 Avgränsning

Samverkansrutinen avser barn, vilket definieras som personer under 18 år. Unga personer 18-20 år hanteras under punkt 4.1.2.6. Tandvård 3-23 år beskrivs under punkt 5.

3 Konsultation kring barnets hälsa

I samband med en utredning av ett barn behöver socialtjänsten få en god bild av barnets fysiska och psykiska hälsa samt tandhälsa. Socialtjänsten kan då behöva inhämta uppgifter ifrån BVC, elevhälsa eller andra pågående vårdkontakter. Hälso- och sjukvården är skyldiga

² Placerade barns skolgång och hälsa – ett gemensamt ansvar. Socialstyrelsen & Skolverket, 2013.

att lämna uppgifter till socialtjänsten i samband med pågående utredning enligt 14 kapitlet 1§ SoL. Denna skyldighet avser alla uppgifter som är av betydelse för utredningen och bedömningen av ett barns behov av skydd och stöd. Detta kan göras utan samtycke ifrån vårdnadshavare och barn över 15 år.

Socialtjänsten kan konsultera hälso- och sjukvården via telefon eller vid ett gemensamt möte. Frågorna kan vid behov skickas i förväg till hälso- och sjukvården innan konsultationen. Om uppgifterna lämnas muntligt ifrån hälso- och sjukvården bör socialtjänsten kontrollera med uppgiftslämnaren att uppgifterna som har antecknats av socialtjänsten har uppfattats korrekt.

Om socialtjänsten behöver få uppgifterna skriftligt som underlag till sin utredning eller för att delge vårdnadshavarna kan *utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvården* (Kap 7, länk 1) *alternativt utlåtande från tandvården* (Kap 7, länk 2) användas. Om det redan finns ett skriftligt underlag som motsvarar utlåtandet kan det användas istället. Socialtjänstens begäran bör göras skriftligt och innehålla specificerade frågor om vad socialtjänsten önskar få svar på.

3.1 Konsultation med BVC och elevhälsa

Socialtjänsten konsulterar barnhälsovården eller elevhälsan med stöd av konsultationsstödet *konsultation med BVC och elevhälsa* (Kap 7, länk 3). Syftet är att få information om ett barns hälsosituation, exempelvis om barnet har deltagit i regelbundna hälsokontroller, om barnet följt det nationella vaccinationsprogrammet eller har något särskilt medicinskt vårdbehov.

3.2 Konsultation med barnets pågående vårdkontakter

Om ett barn har en annan pågående vårdkontakt, utöver barnhälsovården eller elevhälsan, är det av stor vikt att socialtjänsten konsulterar den medicinska kompetensen som finns. Detta sker med stöd av konsultationsstödet *konsultation med barnets pågående vårdkontakter* (Kap 7, länk 4). Om det finns svårigheter inom något område är det viktigt att socialtjänsten efterfrågar i vilka situationer, hur ofta och i vilken omfattning det får konsekvenser för barnet.

3.3 Konsultation med tandvården

Socialtjänsten konsulterar barnets tandläkare eller tandhygienist kring barnets tandhälsa med stöd av konsultationsstödet *konsultation med tandvården* (Kap 7, länk 5). Syftet är att kunna få information om ett barns tandhälsa, exempelvis om barnet har deltagit i regelbundna tandvårdkontroller eller har något särskilt tandvårdsbehov. Om det finns svårigheter inom något område är det viktigt att socialtjänsten efterfrågar i vilka situationer, hur ofta och i vilken omfattning det får konsekvenser för barnet.

Om socialtjänsten behöver få uppgifterna skriftligt som underlag till sin utredning eller för att delge vårdnadshavarna kan *utlåtande till socialtjänst från tandvård* användas (Kap 7, länk 2). Om det redan finns ett skriftligt underlag som motsvarar utlåtandet kan det användas istället.

4 Hälsoundersökning

4.1 Inför hälsoundersökningen

4.1.1 Socialtjänstens bedömning av barnets behov av hälsoundersökning

Enligt lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet ska regionen, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialtjänsten erbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år inleds. Hälsoundersökning ska även ske innan ansvarig nämnd gör ansökan enligt 4 § lag LVU.

Undantag kan övervägas inför frivillig placering (SoL) om samtliga tre kriterier är uppfyllda:

- Barnet har varit på sina besök på BVC eller inom elevhälsan enligt basprogrammet och vid dessa har det inte funnits några tecken på försummelse av barnets hälsa
- Barnet har vaccinerats i enlighet med det nationella barnvaccinationsprogrammet
- Det i övrigt inte framkommer uppgifter om hälso- och sjukvårdsbehov som är försummade

4.1.2 Samtycke, samråd och planering inför hälsoundersökningen med barnets vårdnadshavare och med barnet

Det är eftersträvaransvärt att i möjligaste mån samråda och planera med barnets vårdnadshavare och med barnet, med hänsyn till barnets ålder och mognad, inför hälsoundersökningen. Hälsoundersökningar som görs i samband med en placering enligt SoL kräver vårdnadshavares samtycke (Kap 8, bilaga 1). Om barnet är 15 år eller äldre krävs samtycke även från barnet. Samtycket till undersökningen inhämtas och dokumenteras av socialtjänsten. Om placeringen sker med stöd av LVU och samtycke till hälsoundersökning inte finns får socialtjänsten besluta om hälsoundersökning enligt 32 § LVU.

4.1.2.1 Socialtjänstens begäran om hälsoundersökning

I de fall socialtjänsten bedömer att det finns behov av en hälsoundersökning ska denna begäras via barn- och ungdomskliniken i Norrköping förutom i undantagsfall, se nästföljande avsnitt.

För begäran om hälsoundersökning kontaktar socialtjänsten barn- och ungdomskliniken via e-post (sker automatiskt via krypterad anslutning mellan alla Östergötlands kommuner och Region Östergötland så att personuppgifter kan skickas). Använd *begäran om hälsoundersökning* (Kap 8, bilaga 3). Om något saknas kommer begäran returneras med förfrågan om saknade uppgifter.

Barn- och ungdomskliniken
Vrinnevisjukhuset
601 82 Norrköping
sekrbarnvinbkc@regionostergotland.se
Fax: 010-104 37 35

Vid kontakt ska tydligt framgå:

- Enligt vilket lagrum begäran görs
- Att samtyckesblankett är påskriften av vårdnadshavare, eller av socialsekreterare i de fall det inte går att få en påskrift från vårdnadshavare (Kap 8, bilaga 1 eller 2)
- Begäran ska innehålla uppgifter om vilka skolor och BVC barnet gått på
- Kontaktperson på socialtjänsten med kontaktuppgifter i form av telefon och e-postadress

När barn- och ungdomskliniken har tillgängligt relevant bakgrundsmaterial, se avsnitt 4.1.3, bokas en tid för hälsundersökning. Vid begäran enligt LVU är målsättningen att hälso- och sjukvården ska kunna erbjuda tid för hälsundersökning inom 14 dagar efter att dokument finns tillgängliga. Vid begäran enligt SoL är erfarenhet att hälsundersökningen kan genomföras på ett bättre sätt när barnet varit placerad mer än 3 veckor. Barnet har då lärt känna den nya familjen/personalen som då kan ha en stödjande roll under hälsundersökningen. Tid för hälsundersökning kommer därför att erbjudas efter cirka en månad. Erbjuden tid, undersökande läkare samt kontaktuppgifter till denne meddelas den socialsekreterare som begärt undersökningen. Kontaktuppgifterna till barn- och ungdomskliniken lämnas inte vidare utan socialtjänsten meddelar tid för undersökningen till den person som ska följa med barnet.

Om undersökning ej längre ses som aktuell eller att förhinder föreligger ska socialsekreterare direkt kontakta barn- och ungdomskliniken för att avboka besöket. Om barnet uteblir från bokad besök meddelas socialsekreteraren som tar ställning till om nytt besök ska bokas. Inhämtade journalhandlingar sparas på barn- och ungdomskliniken 1 månad.

4.1.2.2 Vid större geografiskt avstånd

Vid placering av barn utanför länet där förväntad restid är mer än 1,5 timmar enkel väg anses det bättre för barn och medföljande person att besök genomförs på annan klinik närmare placeringsorten. Socialtjänsten ska då rikta sin begäran till klinik på annan ort. För kontaktuppgifter, se SKL:s hemsida (Kap 7, länk 6).

4.1.2.3 Vid 6 § LVU

Hälsundersökning av barn förekommer också i samband med beslut om omedelbart omhändertagande med stöd av 6 § LVU. Om behov finns av en hälsundersökning direkt i samband med omhändertagandet ska denna hälsundersökning inte begäras via barn- och ungdomskliniken utan i första hand **vid den vårdcentral barnet är listat**. Inför ansökan om vård enligt 4§ LVU kan begäran ställas till barn- och ungdomskliniken enligt rutinen.

4.1.2.4 Polisanmälan vid misstanke om brott mot barn

Behov av hälsundersökning kan finnas då socialtjänsten gör en polisanmälan om misstanke om brott mot barn. Hälsundersökningen begärs i dessa fall enligt länsrutinen antingen på barnkliniken Linköping eller Norrköping beroende på inkopplad socialtjänst/ polismyndighet.

4.1.25 Om barnet har en kronisk sjukdom med pågående vårdkontakt

Barn med kronisk sjukdom som har regelbunden kontakt med vården bör för barnets bästa hälsoundersökas via sin ordinarie kontakt istället för på barn- och ungdomskliniken i Norrköping. Kontakt tas med ordinarie vårdgivare där de informeras om att barnet ska placeras/är placerad och att vid nästa planerade besök behöver barnets totala hälsosituation ses över. Om barnet ändå hänvisas till Norrköping kommer barn- och ungdomskliniken kontakta ordinarie vårdgivare för samråd.

4.1.2.6 Hälsoundersökning 18-20 år

Även 18-20 åringar ska erbjudas hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds. Denna undersökning sker inte på barn- och ungdomskliniken i Norrköping utan kontakt tas med den vårdcentral där den unge är listad alternativt med den vårdcentral i det område där den unge tillfälligt vistas.

4.1.3 Inhämtande av bakgrundsmaterial

Som ett underlag inför hälsoundersökningen ska uppgifter om barnets eller den unges fysiska och psykiska hälsa hämtas in

1. om uppgifter finns, och
2. om det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:659)

Barn- och ungdomskliniken ansvarar för att rekvirera relevanta journaler till hälsoundersökningen efter det att begäran om hälsoundersökning kommit dem tillhanda. Barn- och ungdomskliniken har tillgång till viss information om barnets vårdkontakter genom journalsystem Cosmic. Socialsekreteraren måste vara behjälplig med vissa uppgifter kring var barnet har haft vårdkontakter för att underlätta insamlandet av bakgrundsmaterial. Företrädesvis tillfrågas vårdnadshavarna kring dessa uppgifter i samband med inhämtande av samtycke alternativt om socialtjänsten har tidigare kännedom kring detta. Fyll i detta så utförligt som möjligt då det exempelvis i vissa stadsdelar finns flera olika BVC.

Barn födda 2008 eller senare

- Uppgifter om elevhälsa
- Uppgifter om BVC
- Uppgifter om barnet haft privata vårdkontakter och/eller kontakter utanför länet

Barn födda 2007 eller tidigare

- Uppgifter om elevhälsa
- Uppgifter om BVC
- Uppgifter om barnet haft privata vårdkontakter och/eller kontakter utanför länet *eller* inom länet

Undersökande läkare ska ha tillgång till följande bakgrundsmaterial från socialtjänst:

- Skriftlig begäran från socialtjänsten till hälso- och sjukvården om hälsoundersökning (Kap 8, bilaga 3). Begäran ska innehålla kortfattad information om social bakgrund

och orsak till omhändertagande som är relevant för att en hälsoundersökning ska genomföras med gott resultat.

Uppgifter bör inhämtas från:

- Den förlossningsjournal som avser barnet eller den unge
- Barnhälsovårdsjournal
- Journal från elevhälsan
- Journal från barn- och ungdomspsykiatrisk verksamhet (om det finns en pågående kontakt efter 2008 kan uppgiften hämtas i Cosmic)
- Socialnämndens personakt om barnets eller den unges fysiska och psykiska hälsa (beskrivs i begäran om hälsoundersökning)

4.1.4 Samråd utredande socialsekreterare – undersökande läkare

Inför barnets besök inom hälso- och sjukvården ska socialtjänsten lämna information till den läkare som ska undersöka barnet om vem som i förekommande fall kommer att följa med barnet till undersökningen (namn, kontaktuppgifter, relation till barnet). Samrådet kan även behövas utifrån ett barns individuella behov och situation, och kan initieras av både socialsekreteraren och läkaren.

4.2 Genomförande av hälsoundersökning

4.2.1 Förutsättningar

Ett helhetsperspektiv med barnet och hela dess livssituation i centrum bör karaktärisera hälsoundersökningen. Barnet ska informeras av sin socialsekreterare om undersökningen och dess syfte. För att få kunskap om barnets aktuella hälsoproblem inklusive dess psykiska hälsa och utveckling under uppväxten är det viktigt att förälder/vårdnadshavare eller annan person som känner barnet väl och som barnet har förtroende för är närvarande vid undersökningen. Det är angeläget att undersökningen utformas så att barnet också själv ges tillfälle att ge sin beskrivning och få möjlighet att med egna ord ta upp viktiga frågor och funderingar om sin hälsa. Det kan krävas ytterligare besök hos den undersökande läkaren för att en kvalificerad bedömning ska kunna genomföras.

4.2.2 Anamnes

I anamnesen hämtas uppgifter om förhållanden under graviditet och förlossning, hereditet, tidigare sjukdomar, operationer och sjukhusvård inkluderande eventuell kontakt med barn- och ungdomspsykiatri. Genomförda besök, hälsoundersökningar, vaccinationer och andra åtgärder inom BVC och elevhälsan noteras. Anamnesen avser också att identifiera eller tydliggöra allergier eller andra överkänslighetsreaktioner.

Speciell uppmärksamhet bör ägnas sjukdomar av kronisk eller återkommande karaktär. Aktuell eller pågående medicinering ska klarläggas.

Det är viktigt att anamnestiskt belysa eventuell förekomst av mag- och huvudvärk, sömnstörningar, andra tecken på oro/ångest och förändringar i stämningsläge.

Det är också betydelsefullt att kartlägga om barnet under uppväxten haft tecken på normbrytande beteende eller symtom som gör att man har anledning att misstänka neuropsykiatriska problem. Ärftliga faktorer/sjukdomar av betydelse efterfrågas.

Eventuella tecken på svårigheter med språk, kommunikation och lekutveckling samt förskole- och skolproblem, såsom inlärningssvårigheter och svårigheter i gruppsamarvaro, är angelägna att efterhöra. Även svårigheter i familje- och syskonrelationer bör uppmärksammas. Tidigare hälsoundersökningar, speciellt vad beträffar syn och hörsel samt vaccinationer inom BVC och elevhälsan, ska verifieras.

Anamnesen bör också ta sikte på att identifiera såväl risk- som friskfaktorer med avseende på fysisk aktivitet, kost, sömn, alkohol, droger, sexuell aktivitet samt intressen och förmågor hos barnet som kan utvecklas.

Om barnet har pågående kontakt med barn- och ungdomspsykiatri anses psykiatriska behov som tillfredsställda. Vid undersökning på barn- och ungdomskliniken kommer psykiatriska behov ej att beaktas.

4.2.3 Klinisk undersökning och utlåtande

Hälsoundersökningen syftar till en bedömning av barnets aktuella fysiska och psykiska hälsa, tillväxt och utveckling och eventuella funktionsnedsättningar eller funktionshinder som uppstår i förhållande till miljön. En allmän somatisk undersökning avser att identifiera tecken på akut eller kronisk sjukdom. Speciell uppmärksamhet bör ägnas tecken på misshandel, vanvård och självdestruktivt beteende.

Undersökningen innefattar även en bedömning av barnets näringstillstånd och fysiska utveckling, kompletterad med ett tillväxtdiagram. Undersökning och dokumentation ska utgå från dokumentationsstödet *utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvård* som finns som Cosmic-mall (Kap 7, länk 1). Den kan även med fördel användas som checklista under besöket. Utlåtandet ska fyllas i sin helhet. Saknas uppgifter bör anledningen framgå.

Utlåtandet ska vara den socialtjänst som har beställt intyget tillhanda så snart som möjligt eller senast tio arbetsdagar efter det att undersökningen har ägt rum om inget annat avtalas.

4.2.4 Uppföljning

Den uppföljning och de åtgärder som berör hälso- och sjukvården ansvarar undersökande läkare för att överföra till BVC/elevhälsa och vid behov remittera till annan vårdgivare.

Överföring av uppgifter till BVC/elevhälsa kan kräva att vårdgivaren får vårdnadshavares samtycke till detta. För socialtjänstens möjligheter att i sin tur lämna uppgifter från hälsoundersökningen vidare i de fall då det krävs samtycke från vårdnadshavare kan *”samtycke till hälsoundersökning och bedömning av tandhälsa samt inhämtande av journaler, överföring av uppgifter till BVC/elevhälsa”* användas (Kap 8, bilaga 1).

Socialtjänsten ska verka för att placerade barn och unga får den hälso- och sjukvård som de behöver. Av genomförandeplanen alternativt vårdplan ska det framgå vilka åtgärder som planeras för att barnet ska få sina behov av hälso- och sjukvård tillgodosedda. Hälso- och sjukvården har ansvar för att behovet av hälso- och sjukvård tillgodoses. Vid behov av samordning av insatserna ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas.

4.3 Kostnad för hälsoundersökning

Hälsoundersökning enligt BBIC genomförs av Region Östergötland utan kostnad för den socialtjänst som begär undersökningen.

4.4 Registrering

BBIC hälsoundersökningen registreras i Cosmic under sökordet Diagnos – Operation-åtgärd-funktionskod – LIÖ-tillägg KVA – UW001. Kodtext BBIC hälsoundersökning.

KVÅ-koden ligger som grund för utbetalning av ersättning för genomförd hälsoundersökning. Koden ska endast registreras en gång per barn. Registrering sker i samband med att utlåtandet skickas till beställande socialtjänst.

För de kommuner som registrerar hälsoundersökningar enligt denna samverkansrutin i verksamhetssystemet ska registrering ske när läkarintyget inkommer till socialtjänsten.

5 Bedömning av tandhälsa

5.1 Allmän information om tandvårdens undersökningar av barn

Samtliga barn och unga 3-23 år som är folkbokförda i Östergötland erbjuds regelbunden och avgiftsfri fullständig allmäntandvård och erforderlig specialisttandvård.

Vårdval Östergötland syftar till att stärka barnens och de ungas ställning som patienter genom fritt val av tandläkare och en individuell barntandvårdspeng som följer individen. Valfriheten gäller endast allmäntandvård (inte specialisttandvård) och barnet har samma möjlighet till specialisttandvård oavsett om barnet väljer Folktandvården eller privattandvården. Det går att välja folktandvård eller privattandläkare såväl inom som utom länet. Barnet kan byta tandläkare när de vill men det är en fördel att ha samma behandlare under en längre tid.

5.2 Inför bedömning av tandhälsa

5.2.1 Socialtjänstens bedömning av barnets behov av ett utlåtande av tandhälsan

Bedömning av tandhälsa ska göras om:

- det har gått mer än ett år sedan föregående undersökning
- patienten tidigare inte har varit på undersökning hos den ansvarige vårdgivaren

I övriga fall hämtas uppgifter från den senaste undersökningen och eventuella daganteckningar därefter. Med undersökning avses fullständig undersökning av tandläkare eller tandhygienist. Om det finns osäkerhet om vilken vårdgivare som barnet är listad hos kan Tandvårdsenheten, Region Östergötland kontaktas.

Tandvårdsenheten

Telefonnummer:
010-103 73 27
010-103 73 68
010-103 73 94

E-postadress:
region@regionostergotland.se

När ett barn utreds är det viktigt att socialsekreteraren konsulterar den odontologiska kompetens, tandläkare eller tandhygienist från den folktandvård eller privattandläkare där barnet får sin tandvård. Det är således endast den folktandvård eller privattandläkare där

barnet får sin tandvård som kan och ska konsulteras. Konsultationen görs lämpligen via telefon eller vid ett gemensamt möte. Frågorna kan även skickas i förväg för att användas som stöd vid konsultationen. Socialsekreteraren kan behöva få uppgifterna skriftligt som underlag i utredningen och för att delge vårdnadshavare. Då kan utlåtande till socialtjänsten från tandvården användas (Kap 7, länk 2).

5.2.2 Samtycke, samråd och planering inför bedömning av tandhälsa med barnets vårdnadshavare och med barnet

I de fall som bedömning av tandhälsa görs i samband med en placering enligt socialtjänstlagen (SoL) krävs vårdnadshavares samtycke (Kap 8, bilaga 1). Om barnet är 15 år eller äldre krävs samtycke även från barnet (enligt SoL). Samtycket till undersökningen inhämtas av socialtjänsten. Om placeringen sker med stöd av lagen om vård av unga (LVU) får socialnämnden besluta om undersökningen.

5.2.3 Socialtjänstens begäran av utlåtande av tandhälsan

Begäran om utlåtande av barnets tandhälsa ska göras skriftligt till barnets vårdgivare (Kap 8, bilaga 4).

5.2.4 Inhämtande av bakgrundsmaterial

Som ett underlag inför undersökningen ska uppgifter om barnets eller den unges orala hälsa hämtas in

1. om uppgifter finns, och
2. om det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:59)

Uppgifterna bör hämtas från

- tandvårdsjournal
- barnhälsovårdsjournal, och
- socialtjänstens personakt om barnets eller den unges orala hälsa

5.2.5 Samråd utredande socialsekreterare – patientansvarig tandläkare

Inför barnets besök inom tandvården bör socialtjänsten lämna information till den tandläkare som ska undersöka barnet om vem som i förekommande fall kommer att följa med barnet till undersökningen (namn, kontaktuppgifter, relation till barnet). Samrådet kan även behövas utifrån ett barns individuella behov och situation och kan initieras av både socialsekreteraren och tandläkaren.

5.3 Genomförande av undersökning

5.3.1 Förutsättningar

Ett helhetsperspektiv med barnet och hela dess livssituation i centrum bör karaktärisera undersökningen. Barnet ska informeras av sin socialsekreterare om undersökningen och dess syfte. För att få kunskap om barnets aktuella tandhälsa är det viktigt att förälder/vårdnadshavare eller annan person som känner barnet väl och som barnet har förtroende för är närvarande vid undersökningen. Det är angeläget att undersökningen

utformas så att barnet också själv ges tillfälle att ge sin beskrivning och få möjlighet att med egna ord ta upp viktiga frågor och funderingar om sin tandhälsa.

5.4 Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning

Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning sammanfattas i *Utlåtande till socialtjänsten från tandvården* (Kap 7, länk 2).

5.4.1 Vad som ska framgå av bedömningen

Dokumentationsstödet *Utlåtande till socialtjänsten från tandvården* ger vägledning om vad som ska framgå i bedömningen. Utlåtandet ska fyllas i sin helhet. Saknas uppgifter bör anledningen framgå. Utlåtandet ska vara den socialtjänst som har beställt intyget tillhanda så snart som möjligt eller senast tio dagar efter det att eventuell undersökning har ägt rum om inget annat avtalas.

5.4.2 Uppföljning

De åtgärder som berör tandvården, inklusive eventuella remisser, ansvarar patientansvarig tandläkare för.

Socialtjänsten ska verka för att placerade barn och unga får den tandvård som de behöver. Av genomförandeplanen ska det framgå vilka åtgärder som planeras för att barnet ska få sina behov av tandvård tillgodosedda. Vid behov av samordning av insatserna ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas.

5.5 Kostnad för bedömning av tandhälsa

Besöket hos vårdgivaren är kostnadsfritt. Vårdgivaren ska inte debitera kommunen.

6 Uppföljning och revidering

Uppföljningen görs årligen i samverkan mellan kommuner och region i varje länsdel och återrapporteras till ledningsgruppen ”Att växa upp” som sedan redovisar resultatet till LGVO.

Uppföljningen ska omfatta:

- Antal genomförda hälsoundersökningar i relation till antalet nyplaceringar som gjorts under året
- Erfarenheter av samverkan,
Exempelvis:
 - Kännedom om samverkanrutinen
 - Uthämtning av journaler
 - Begäran av hälsoundersökning
 - Begäran av bedömning av tandhälsa
 - Kontakt och samråd mellan socialsekreterare och läkare
 - Tydlighet i läkarintyg
 - Har samverkansrutinen gjort någon skillnad för barnens hälsa och välmående?
 - Har hälsoundersökningarna lett till vidareremisser?

7 Länkar

1. Utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvården (finns som cosmicmall) (<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/bbic-utlatande-till-socialtjansten-fran-halso-och-sjukvard.pdf>)
2. Utlåtande från tandvården (<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/bbic-samverkan-tandvard-utlatande.pdf>)
3. Konsultation med BVC och elevhälsa (<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/bbic-konsultation-handlaggare-med-bvc-och-elevhalsa.pdf>)
4. Konsultation med barnets pågående vårdkontakter (<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/bbic-konsultation-handlaggare-med-barnets-varldkontakter.pdf>)
5. Konsultation med tandvården (<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/bbic-konsultation-handlaggare-med-tandvarden.pdf>)
6. Kontaktuppgifter för hälsoundersökning i annan region (<https://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/halsaplaceradebarn/kontaktuppgifterhalsundersokningarannatlandsting.19177.html>)

8 Bilagor

1. Samtycke till hälsoundersökning och bedömning av tandhälsa samt överföring av uppgifter till BVC/elevhälsa
2. Samtycke till rekvisition av journalkopia vid omhändertagande enligt LVU.
3. Begäran om hälsoundersökning
4. Begäran om bedömning av barns tandhälsa
5. Checklista för socialsekreterare

SAMTYCKE

till hälsundersökning och bedömning av tandhälsa,
rekvisition av journalkopia samt överföring av uppgifter
till BVC/elevhälsa.

*I samband med placering i familjehem eller hem för vård
och boende (HVB) eller stödboende.*

Samtycket avser

Barnets namn	Personnummer
--------------	--------------

Jag/vi ger härmed vårt samtycke till att socialtjänsten i _____ kommun i samband med placering i familjehem/HVB/stödboende av mitt/vårt barn genomför en hälsundersökning samt en bedömning av tandhälsan.

Jag/vi ger samtycke till att kopia av skolhälsovårdsjournalen får rekvideras till _____ (fyll i **vem som ska genomföra hälsundersökningen**) inför hälsundersökning i samband med placering i familjehem/ HVB/ stödboende, samt att socialtjänsten överför information till BVC/elevhälsa efter det att hälsundersökningen/bedömningen av tandhälsa är genomförd.

För att möjliggöra hälsundersökningen är det av vikt att den läkaren som ska utföra hälsundersökningen får tillgång till mesta möjliga kunskap om barnet. Uppgifter behövs därför om vart barnet har haft vårdkontakter.

Vilket/vilka BVC har barnet tillhört:
Vid vilka skolor har barnet haft sin skolgång/elevhälsa:
Har barnet haft privata vårdkontakter eller kontakter utanför Östergötland? I så fall vilka:

 Vårdnadshavare (namn och underskrift)

Ort och datum

 Vårdnadshavare (namn och underskrift)

Ort och datum

 Barnet (namn och underskrift)

(barn från 15 år ska ge sitt samtycke)

Ort och datum

Samtycket gäller till dess att det återkallas eller att hälsundersökningen/bedömningen av tandhälsa är avslutad.

SAMTYCKE – vid omhändertagande enligt LVU – till rekvisition av journalkopia.
I samband med placering i familjehem eller hem för vård och boende (HVB) eller stödboende.

Samtycket avser

Barnets namn	Personnummer
--------------	--------------

Jag ger samtycke till att kopia av skolhälsovårdsjournalen får rekvireras till _____ (fyll i vem som ska genomföra hälsoundersökningen) inför hälsoundersökning i samband med placering i familjehem/ HVB/ stödboende.

Ort och datum

Socialsekreterare underskrift

Namnförtydligande

Samtycket gäller till dess att det återkallas eller att hälsoundersökningen/bedömningen av tandhälsa är avslutad.

BEGÄRAN OM HÄLSOUNDERSÖKNING
*I samband med placering i familjehem eller hem för vård
 eller boende (HVB) eller stödboende.*

Barn- och ungdomskliniken
 Vrinnevisjukhuset

Hälsundersökningen avser

Barnets namn	Personnummer
--------------	--------------

Beställare av utlåtandet

Socialnämnd	
Socialsekreterare	
Telefon	E-postadress
Alternativ kontaktperson hos socialtjänsten	Telefon
☐ Hälsundersökningen kommer ingå som del av nämndens ansökan i domstol om vård enligt § 4 LVU ☐ Hälsundersökning önskas enligt socialtjänstlagen vid frivillig placering	
Kortfattad bakgrund socialt samt information om barnets fysiska och psykiska hälsa	
Orsak till omhändertagandet	
Uppgifter om barnets vårdkontakter utanför länet, privata vårdkontakter, BVC och elevhälsa	

Person som följer med barnet till undersökningen

Namn	Relation till barnet
Kontaktuppgifter	

Begäran skickas till barn- och ungdomskliniken Vrinnevisjukhuset via mail eller fax
sekrbarnvinbkc@regionostergotland.se 010-104 37 35)

 Underskrift socialsekreterare
 Plats för logga

BEGÄRAN OM BEDÖMNING AV BARN'S
TANDHÄLSA

*I samband med placering i familjehem eller hem för vård
eller boende (HVB) eller stödboende.*

Bedömning av tandhälsa avser

Barnets namn	Personnummer
--------------	--------------

Beställare av utlåtandet

Socialnämnd
Socialsekreterare
Telefonnummer

Information till socialtjänsten

Socialsekreteraren konsulterar den odontologiska kompetens, tandläkare eller tandhygienist från den folktandvård eller privattandläkare, där barnet får sin tandvård. Konsultationen görs lämpligen via telefon eller vid ett gemensamt möte. Frågorna kan även skickas i förväg för att användas som stöd vid konsultationen. Socialsekreteraren kan behöva få uppgifterna skriftligt, som underlag i utredningen och för att delge vårdnadshavare. Då kan utlåtande till socialtjänsten från tandvård användas.

Om det finns osäkerhet om vilken vårdgivare som barnet är listad hos kan Tandvårdsenheten, Region Östergötland, kontaktas.

Telefonnummer: 010-103 73 27, 010-103 73 68 eller 010-103 73 94

E-postadress: region@regionostergotland.se

Information till tandvården

Vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får socialnämnden enligt 11 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL) konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. De som omfattas av anmälningsskyldigheten i 14 kap 1 § SoL är skyldiga att lämna ut alla de uppgifter till socialnämnden som kan vara av betydelse för att socialnämnden ska kunna utreda ett barns behov av skydd eller stöd. Personal inom tandvården omfattas av denna skyldighet att på begäran från socialnämnden lämna ut uppgifter.

Inför placering av ett barn i familjehem eller hem för vård och boende ska socialnämnden konsultera tandvården om barnets tandhälsa. För den skriftliga bedömningen till socialtjänsten ska dokumentet *Utlåtande till socialtjänsten från tandvården* användas.

I dokumentet *Samverkansrutin för tvärprofessionellt samarbete – Hälsoundersökning av barn och unga placerade utanför egna hemmet, Bedömning av tandhälsa för placerade barn, Konsultation när barn är under utredning från socialtjänsten* finns ytterligare information. I de fall barnet bedöms i behov av förnyad undersökning ska kopia på kallelsen sändas till undertecknad.

Underskrift socialsekreterare

Checklista för socialsekreterare

För hälsoundersökning och bedömning av tandhälsa vid placering utanför hemmet.

1. Placering utanför hemmet

Hälsoundersökning ska ske innan ansvarig nämnd gör ansökan om vård enligt 4 § LVU, om det inte av särskilda skäl bedöms som obehövt. Hälsoundersökning inklusive bedömning av tandhälsan ska även göras vid frivillig placering enligt SoL. Undantag för hälsoundersökning kan övervägas vid frivillig placering om följande tre kriterier är uppfyllda:

- Barnet har varit på sina BVC-besök eller inom elevhälsan enligt basprogrammet och det har vid dessa undersökningar inte funnits tecken på försummelse*
- Barnet har vaccinerats i enlighet med det nationella barnvaccinationsprogrammet.*
- Det har i övrigt inte framkommit uppgifter om försummade hälso- och sjukvårdsbehov*

Dokumentera i journal om bedömning görs att hälsoundersökning inte behöver göras och redogör för att kriterier ovan är uppfyllda.

Bedömning om tandhälsa ska göras om:

- Det har gått mer än ett år sedan föregående undersökning*
- Patienten tidigare inte varit på undersökning hos den ansvariga vårdgivaren*

Dokumentera i journal om bedömning görs att tandhälsoundersökning inte behöver göras och redogör för att kriterierna ovan.

2. Samtycke

Inhämta samtycke till hälsoundersökning och bedömning av tandhälsa (använd bilaga 1 eller 2 i samverkansrutinen).

3. Begäran om hälsoundersökning/bedömning av tandhälsa

Begäran om hälsoundersökning ska göras till Barn och ungdomskliniken, Norrköping, använd bilaga 3 i samverkansrutinen. *Undantags fall är 1. Vid större geografiskt avstånd. 2. Hälsoundersökning vid 6 § LVU. 3. Polisanmälan vid misstanke om brott mot barn. 4. Om barnet har en kronisk sjukdom med pågående vårdkontakt. 5. Om hälsoundersökningen gäller 18-20 åringar. Se samverkansrutinen för hur dessa sak hanteras.*

Begäran om bedömning av tandhälsa görs till den tandläkare där barnet är listat, använd bilaga 4 i samverkansrutinen.

Assistent skickar begäran om hälsoundersökning till barn- och ungdomskliniken, Norrköping. Begäran skickas med mail till sekrbarnvinbkc@regionostergotland.se eller fax 010-104 37 35.

Assistent skickar begäran om bedömning av tandhälsan till den tandläkare där barnet är listat. Begäran faxas till aktuell tandläkare.

4. Samråd mellan socialsekreterare och läkare/tandläkare

Lämna information till ansvarig läkare/tandläkare om vem som i förekommande fall följer med barnet till undersökningen (namn, kontaktuppgifter, relation till barnet). Samråd utifrån barnets individuella behov kan också behövas.

5. Genomförande av hälsoundersökning/bedömning av tandhälsa

Målsättningen är att hälso- och sjukvården skall kunna erbjuda tid för hälsoundersökning inom 14 dagar vid begäran enligt LVU och efter en månad vid begäran enligt SoL.

6. Utlåtande

Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning sammanfattas i utlåtandet, se länk 1 och 2 i samverkansrutinen. Hela utlåtandet skall fyllas i, saknas uppgifter skall anledning till det framgå av handlingen. Utlåtandet skall vara beställande socialtjänst tillhanda senast 10 arbetsdagar efter att undersökningen ägt rum om inget annat avtalats.

- Registrera hälsoundersökning i verksamhetssystemet.
- Registrera bedömning av tandhälsa i verksamhetssystemet.

7. Genomförande av eventuella uppföljningsåtgärder

Den uppföljning/de åtgärder som berör hälso- och sjukvården ansvarar läkare respektive tandläkare för att föra vidare till rätt instans. Barnets socialsekreterare ansvarar för att barnet får tillgång till hälso- och sjukvård samt tandvård.